

Laidiens: 22.03.2002., Nr. 46 (2621)

1949.gada 12.augusta Ženēvas konvencija par sauszemes bruņoto spēku ievainoto un slimo stāvokļa uzlabošanu

Apakšā parakstījušies to valdību pilnvarotie pārstāvji, kuras piedalījās diplomātiskajā konferencē, kas notika Ženēvā no 1949.gada 21.aprīļa līdz 12.augustam ar nolūku revidēt 1929.gada 27.jūlija Ženēvas konferenci par palīdzību sauszemes armijas ievainotajiem un slimajiem, vienojās par sekojošo:

I nodaļa

VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

1. pants

Konvencijas ievērošana

Augstās Līgumslēdzējas valstis apņemas jebkuros apstākļos ievērot un likt ievērot šo Konvenciju.

2. pants

Konvencijas pielietošana

Līdzās noteikumiem, kuriem jāstājas spēkā miera laikā, šī Konvencija jāievēro visos pieteikta kara gadījumos vai jebkura cita militāra konflikta gadījumā, kurš var rasties starp divām vai vairākām Augstajām Līgumslēdzējām valstīm, pat tajā gadījumā, ja viena no tām neatzīst karastāvokli.

Šī Konvencija jāievēro arī visos kādas Augstās Līgumslēdzējas valsts teritorijas daļējas vai pilnīgas okupācijas gadījumos, pat tad, ja minētā okupācija nesastop nekādu bruņotu pretestību.

Pat tad, ja viena no karojošām pusēm nav šīs Konvencijas dalībniece, pārējās dalībvalstis to savstarpējās attiecībās paliek saistītas ar šo Konvenciju. Bez tam tās paliek saistītas ar šo Konvenciju attiecībās pret augstāk minēto valsti, ja pēdējā akceptē un pielieto Konvencijas noteikumus.

3. pants

Lokāla rakstura konflikti

Militāra konflikta gadījumā, kuram ir lokāls raksturs un kurš rodas kādas Augstās Līgumslēdzējas valsts teritorijā, katrai karojošai pusei jāievēro kā minimums sekojoši noteikumi:

(1) Pret personām, kuras tieši nepiedalās militārajās akcijās, tai skaitā personām no bruņoto spēku sastāva, kuras ir nolikušas ieročus, kā arī pret tām, kuras pārstājušas piedalīties militārajās akcijās sakarā ar slimību, ievainojumu, aizturēšanu vai jebkuru citu iemeslu, jebkuros apstākļos izturēsies humāni, bez jebkādas nelabvēlīgas diskriminācijas pēc rases ādas krāsas, reliģijas vai ticības, dzimuma, izcelsmes vai materiālā stāvokļa vai jebkuriem citiem līdzīgiem kritērijiem.

Šai nolūkā attiecībā pret augstāk minētajām personām ir aizliegtas un vienmēr būs aizliegtas sekojošas darbības:

a) vardarbība pret dzīvību un veselību, it īpaši jebkura veida slepkavība, ievainošana, cietsirdīga apiešanās un spīdzināšana;

b) ķīlnieku ņemšana;

c) vardarbība pret cilvēka cieņu, it īpaši apvainojoša un pazemojoša attieksme;

d) sodīšana un soda izpildīšana bez iepriekšēja tiesas lēmuma, ko pasludinājusi atbilstošā veidā konstituēta tiesa, ievērojot visas juridiskās garantijas, kuru nepieciešamību atzinušas civilizētas tautas;

(2) Ievainotie un slimie jāsavāc un tiem jāsniedz palīdzība.

Konfliktā iesaistītām pusēm savu palīdzību var piedāvāt nesavtīgas humanitāras organizācijas, tādas kā Starptautiskā Sarkanā Krusta komiteja.

Konfliktā iesaistītās puses centīsies ar speciālu līgumu palīdzību panākt visu pārējo šīs Konvencijas noteikumu vai to daļas ievērošanu.

Iepriekšējo noteikumu pielietošana neietekmēs konfliktā iesaistīto pušu juridisko statusu.

4. pants

Konvencijas pielietošana neitrālās valstīs

Šīs Konvencijas noteikumus attiecībā pret karojošo pušu ievainotajiem un slimajiem, pret medicīnas personālu un pret bruņoto spēku kapelāniem, kas uzņemti vai internēti to teritorijā, kā arī pret atrastiem mirušajiem, analogiskā veidā jāievēro neitrālajām valstīm.

5. pants

Konvencijas pielietošanas ilgums

Šī Konvencija jāpielieto attiecībā pret aizsargājamām personām, kas nokļuvušas ienaidnieka varā, līdz to galīgai repatriācijai.

6. pants

Speciālie līgumi

Bez līgumiem, kuri speciāli paredzēti 10., 15., 23., 28., 31., 36., 37. un 52.pantā, Augstās Līgumslēdzējas valstis var noslēgt citus speciālus līgumus par jebkuru lietu, kuru tās var uzskatīt par lietderīgu paredzēt atsevišķi. Neviena speciāls līgums nedrīkst nelabvēlīgi ietekmēt ievainoto un slimo, medicīnas personāla vai kapelānu stāvokli, kuru nosaka šī konvencija, ne arī ierobežot tiesības, kuras tā viņiem piešķir.

Ievainotie un slimie, kā arī medicīnas personāls un kapelāni turpina izmantot šo līgumu priekšrocības tik ilgi, kamēr uz viņiem attiecas Konvencija, izņemot gadījumus, kad augstāk minētajos vai tiem sekojošos līgumos ir paredzēti citi noteikumi vai, izņemot gadījumus, kad viena vai otra no karojošām pusēm viņiem ir piedāvājusi labvēlīgākus apstākļus.

7. pants

Neatteikšanās no tiesībām

Ievainotie un slimie, kā arī medicīnas personāls un kapelāni nekādā gadījumā nedrīkst daļēji vai pilnīgi atteikties no tiesībām, kuras viņiem nodrošina šī Konvencija un iepriekšējā pantā minētie speciālie līgumi, ja tādi pastāv.

8. pants

Aizbildņvalstis

Šī Konvencija jālieto sadarbībā ar aizbildņvalstīm, kuru pienākums ir aizsargāt karojošo pušu intereses, un to kontrolē. Šai nolūkā aizbildņvalstis drīkst ārpus sava diplomātiskā vai konsulārā personāla iecelt delegātus no savu pilsoņu vai citu neitrālu valstu pilsoņu vidus. Minētie delegāti jāapstiprina valstīm, kurās viņiem būs jāpilda savi pienākumi.

Karojošām pusēm maksimālo iespēju robežās jāveicina aizbildņvalstu pārstāvju vai delegātu darbs.

Aizbildņvalstu pārstāvji vai delegāti nekādā gadījumā nedrīkst pārsniegt savu pilnvaru robežas, kuras nosaka šī Konvencija. It sevišķi viņiem jāņem vērā tās valsts, kurā viņi pilda savus pienākumus, drošībai nozīmīgas vajadzības. Tikai neatliekamas militāras nepieciešamības gadījumā izņēmuma kārtā un uz laiku var tikt ierobežota viņu darbība.

9. pants

Starptautiskās Sarkanā Krusta komitejas darbība

Šīs Konvencijas noteikumi nerada nekādus šķēršļus humanitārām darbībām, kuras drīkst veikt Starptautiskā Sarkanā Krusta komiteja vai jebkura cita objektīva humanitāra organizācija ar ieinteresēto karojošo pušu piekrišanu, lai aizstāvētu ievainotos un slimos, medicīnas personālu un kapelānus un lai palīdzētu tiem.

10. pants

Aizbildņvalstu aizvietotāji

Augstās Līgumslēdzējas valstis jebkurā laikā drīkst vienoties uzticēt kādai organizācijai, kas piedāvā visas darbības objektivitātes un efektivitātes garantijas, izpildīt pienākumus, kurus šī Konvencija uztic aizbildņvalstīm.

Ja ievainotie un slimie, medicīnas personāls un kapelāni, neatkarīgi no iemesliem, neizmanto vai pārtrauc izmantot aizsardzību, ko sniedz aizbildņvalstu vai organizāciju, kuras minētas iepriekšējā rindkopā, darbība, gūstā turētājam valstij jāgriežas ar lūgumu pie kādas neitrālas valsts vai organizācijas, lai tā uzņemtos veikt funkcijas, kuras saskaņā ar šo Konvenciju jāveic aizbildņvalstij, kuru bija nozīmējušas karojošās puses.

Ja šādā veidā nevar nodrošināt aizsardzību, gūstā turētājam valstij saskaņā ar šī panta noteikumiem jālūdz palīdzība vai jāakceptē humanitāras organizācijas, tādas kā Starptautiskā Sarkanā Krusta komiteja, palīdzības piedāvājumi veikt humanitāras funkcijas, kādas pēc šīs Konvencijas jāveic aizbildņvalstij.

Jebkurai neitrālai valstij vai jebkurai organizācijai, kuru uzaicina ieinteresētā valsts vai kura pati piedāvā savus pakalpojumus šim mērķim, jādarbojas, apzinoties savu atbildību attiecībā pret karojošo pusi, kurai pakļaujas personas, kuras aizsargā šī Konvencija, un jāsniedz pietiekošas garantijas, ka tā spēs uzņemties atbilstošās funkcijas un tās taisnīgi izpildīt.

Iepriekš minētos noteikumus nedrīkst pārkāpt ar speciāliem līgumiem starp valstīm, no kurām viena kaut vai uz laiku ir ierobežota savās iespējās vest sarunas ar citu valsti vai tās sabiedrotajiem sakarā ar kara situāciju, sevišķi tajā gadījumā, ja visa vai ievērojama šīs valsts teritorija ir okupēta.

Viss, kas šajā Konvencijā attiecas uz aizbildņvalstīm, attiecas arī uz organizācijām, kas tās aizvieto saskaņā ar šo pantu.

11. pants

Samierināšanas procedūra

Aizbildņvalstīm visos gadījumos, kad tās uzskata par lietderīgu aizsargājamo personu interesēs, bet it sevišķi gadījumos, kad rodas nesaskaņas starp karojošām pusēm par šīs Konvencijas noteikumu pielietošanu vai interpretēšanu, jāsniedz savi pakalpojumi ar mērķi noregulēt nesaskaņas.

Šai nolūkā katra no aizbildņvalstīm drīkst vai nu pēc vienas no karojošo pušu iniciatīvas vai pēc savas iniciatīvas ierosināt karojošām pusēm sasaukt to pārstāvju tikšanos, īpaši pārstāvju no tām varas iestādēm, kas atbild par ievainotajiem un slimajiem, medicīnas personālu un kapelāniem, iespējams, pienācīgi izvēlētā neitrālā teritorijā. Karojošām pusēm jāizpilda priekšlikumi, kurus tās izdara šai nolūkā. Aizbildņvalstis drīkst, ja nepieciešams, ierosināt karojošām pusēm apstiprināt personu no neitrālas valsts vai delegātu no Starptautiskās Sarkanā Krusta komitejas, kuru jāielūdz piedalīties šādā sanāksmē.

II nodaļa

IEVAINOTIE UN SLIMIE

12. pants

Aizsardzība un aprūpe

Bruņoto spēku locekļi un citas personas, kas minētas nākošajā pantā, ja tās ir ievainotas vai slimas, jebkuros apstākļos tiks respektētas un aizsargātas.

Karojošā puse, kuras varā tie atrodas, izturēsies pret tiem humāni un rūpēsies par viņiem bez jebkādas diskriminējošas attieksmes dzimuma, rases, tautības, reliģijas, politiskās pārliecības vai jebkura cita līdzīga iemesla dēļ. Stingri aizliegti jebkuri draudi to dzīvībai, vardarbība pret personību; īpaši aizliegts nogalināt vai iznīcināt, spīdzināt vai pakļaut bioloģiskiem eksperimentiem; apzināti atstāt bez medicīniskās palīdzības un aprūpes, radīt apstākļus, kas var izsaukt infekcijas slimības vai saindēšanos.

Vienīgi steidzamas medicīniskas palīdzības nepieciešamība pieļauj prioritāti medicīniskās aprūpes rindas kārtībā.

Pret sievietēm jāizturas ar visu to dzimumam pienākošos uzmanību.

Ja karojošā puse spiesta atstāt ievainotos un slimos ienaidniekam, kopā ar tiem to aprūpei jāatstāj daļa no medicīniskā personāla un materiāliem, ja to atļauj militārā situācija.

13. pants

Aizsargājamās personas

Ievainotos un slimos, kurus aizsargā šī Konvencija, var iedalīt šādās kategorijās:

(1) Karojošās valsts bruņoto spēku locekļi, kā arī zemessardzes vai brīvprātīgo vienību locekļi, kas ietilpst bruņoto spēku sastāvā.

(2) Citu zemessardzes un brīvprātīgo vienību personāls, ieskaitot organizētu pretošanās kustību personālu, kas pieder karojošai valstij un kas darbojas tās teritorijā vai ārpus tās, pat ja tās teritorija ir okupēta, ja šādas zemessardzes vai brīvprātīgās vienības, ieskaitot organizētu pretošanās kustību, atbilst zemāk minētiem nosacījumiem:

(a) tās komandē persona, kas ir atbildīga par saviem pakļautajiem;

(b) tām ir noteikta un no attāluma redzama atšķirības zīme;

(c) atklāti nēsā ieročus;

(d) savā darbībā ievēro kara laika likumus un tradīcijas.

(3) Regulāro bruņoto spēku locekļi, kuri atzīst lojalitāti valdībai vai varai, kuru neatzīst gūstā turētāja valsts.

(4) Personas, kas pavada bruņotos spēkus, bet nav to sastāvā, tādās kā kara lidmašīnu civilie ekipāžu locekļi, kara korespondenti, sagādes darbinieki, darba vienību locekļi vai bruņotos spēkus apkalpojošo dienestu locekļi, ja tos ir pilnvarojuši bruņotie spēki, kurus tie pavada.

(5) Karojošo valstu tirdzniecības kuģu ekipāžu locekļi, ieskaitot kapteiņus, ločus un mācekļus, un civilās aviācijas ekipāžas, kuri neizmanto kādus citus starptautiskās likumdošanas noteikumus.

(6) Neokupēto teritoriju iedzīvotāji, kuri, ienaidniekam tuvojoties, stihiski ķeras pie ieročiem, lai pretotos iebrucējiem, nepaspējuši noformēt regulāras bruņotas vienības, ja tie atklāti nēsā ieročus un ievēro kara laika likumus un tradīcijas.

14. pants

Statuss

Ievērojot 12.panta noteikumus, ievainotie un slimie karotāji, kas nonākuši ienaidnieka varā, jāuzskata par karagūstekņiem un tiem jāpiemēro starptautisko likumu par karagūstekņiem normas.

15. pants

Ievainoto un kritušo meklēšana. Evakuācija

Jebkurā laikā, it sevišķi pēc kaujas, karojošām pusēm bez vilcināšanās jāveic visi iespējamie pasākumi, lai meklētu un savāktu ievainotos un slimos un lai pasargātu tos no laupīšanas un sliktas izturēšanās pret tiem, lai nodrošinātu tiem nepieciešamo aprūpi, lai uzmeklētu mirušos un novērstu viņu aplaupīšanu.

Kad vien apstākļi atļauj, jāvienojas par pamieru vai uguns pārtraukšanu vai jānoslēdz lokāla vienošanās, kas ļautu savākt, apmainīt un transportēt karalaukā palikušos ievainotos.

Tāpat var noslēgt lokālas vienošanās starp karojošām pusēm par ievainoto un slimo apmaiņu vai evakuāciju no aplenktās vai ietvertās zonas un par medicīnas un reliģiskā personāla ielaišanu šajā zonā.

16. pants

Informācijas reģistrēšana un nosūtīšana

Karojošām pusēm jāreģistrē cik ātri vien iespējams par katru pretējās puses ievainoto, slimo vai mirušo personu, kas nonākusi tās rokās, visas ziņas, kuras var palīdzēt to identificēšanā.

Ziņām, ja iespējams, jābūt šādām:

- (a) valsts apzīmējums, kuras pilsonis viņš ir;
- (b) armijas, pulka, personas vai sērijas numurs;
- (c) uzvārds;

- (d) vārds vai vārdi;
- (e) dzimšanas datums;
- (f) visas citas ziņas, kādas ir viņa personības apliecībā vai medaljonā (diskā);
- (g) gūstā saņemšanas vai nāves datums un vieta;
- (h) ziņas par ievainojumiem vai slimību, vai nāves cēloņiem.

Augstāk minētā informācija cik ātri iespējams jāpaziņo Informācijas birojam, kas paredzēts 1949.gada 12.augusta Ženēvas konvencijas par attieksmi pret karagūstekņiem 122.pantā, birojam jānodod šī informācija valstij, pie kuras šīs personas pieder, ar aizbildņvalsts un Centrālās karagūstekņu aģentūras starpniecību.

Karojošām valstīm jā sagatavo un savstarpēji jānosūta ar šī biroja starpniecību mirušo miršanas apliecības vai attiecīgā veidā apstiprināti mirušo saraksti. Tāpat tām jāsavāc un ar biroja starpniecību jānodod viena puse no dubultā pazīšanas medaljona, testaments vai citi tuvākiem radniekiem svarīgi dokumenti, nauda un visas citas lietas ar objektīvu vai subjektīvu vērtību, kādas ir atrastas pie mirušā. Šīs lietas kopā ar neidentificētām lietām jānosūta aizzīmogotā iesaiņojumā, kuram pievienots paziņojums, kas satur visas bojāgājušā personības noskaidrošanai nepieciešamās ziņas, un iesaiņojuma satura pilns saraksts.

17. pants

Norādījumi par mirušajiem. Kapu vietu reģistrācijas dienests

Karojošām pusēm jānodrošina, lai mirušo apbedīšana vai kremēšana, pēc iespējas, būtu individuāla un lai pirms tās notiktu rūpīga, ja iespējams medicīniska, mirušā ķermeņa pārbaude, noskaidrojot nāves iemeslu, mirušā personību, sastādot ziņojumu par pārbaudi. Pusei no dubultā personības medaljona (diska) vai pašam personības medaljonam, ja tas ir viengabala disks, jāpaliek pie mirušā.

Ķermenis nav jākremlē, izņemot gadījumus, ja tas nepieciešams higiēnas dēļ vai mirušā reliģijas motīvu dēļ. Kremācijas gadījumā miršanas apliecībā vai mirušo sarakstos sīki jāatzīmē tās apstākļi un iemesli.

Turklāt karojošām pusēm jā rūpējas, lai mirušos ar godu apglabā, ja iespējams, atbilstoši tās reliģijas rituālam, pie kuras tie ir piederīgi, un lai viņu kapi tiktu respektēti, ja iespējams, sagrupēti pēc tautībām, pienācīgi apkopti un atzīmēti tā, lai tos varētu vienmēr atrast. Šai nolūkā karadarbības sākumā jāorganizē oficiāls Kapu vietu reģistrācijas dienests, lai būtu iespējama vēlāka atrakšana un nodrošinātu ķermeņu identifikāciju no jebkuras kapa vietas un iespējamu transportēšanu uz dzimteni. Šie noteikumi attiecas arī uz pelniem, kuri glabāsies Kapu vietu reģistrācijas dienestā, kamēr par tiem netiks dots attiecīgs rīkojums no mirušā dzimtenes.

Tikko apstākļi to atļauj, ne vēlāk kā pēc kara beigām, šiem dienestiem ar 16.panta 2.rindkopā minētā Informācijas biroja starpniecību jāapmainās ar sarakstiem, kuros norādītas precīzas kapu atrašanās vietas un to apzīmējumi, kā arī ziņas par apglabātajiem.

18. pants

Iedzīvotāju loma

Militārā vara var aicināt iedzīvotājus brīvprātīgi vākt ievainotos un slimos un rūpēties par tiem tās vadībā, piedāvājot personām, kas atsaukušās aicinājumam, nepieciešamo aizsardzību un atvieglumus. Ja pretējā puse nodibina vai atjauno kontroli pār teritoriju, tā tāpat piedāvās šīm personām to pašu aizsardzību un tos pašus atvieglumus.

Militārai varai jāatļauj iedzīvotājiem un palīdzības biedrībām pat ieņemtajās vai okupētajās teritorijās pēc pašu iniciatīvas vākt ievainotos un slimos un rūpēties par tiem neatkarīgi no to tautības. Civiliedzīvotājiem pret ievainotajiem un slimajiem jāizturas ar cieņu un it īpaši jāatturas no vardarbības pret tiem.

Nevienu nedrīkst vajāt vai nosodīt par ievainoto un slimo kopšanu.

Šī punkta noteikumi neatbrīvo okupētāju valsti no pienākuma sniegt fizisku un morālu palīdzību ievainotajiem un slimajiem.

III nodaļa

MEDICĪNAS VIENĪBAS UN IESTĀDES

19. pants

Aizsardzība

Medicīnas dienesta pastāvīgas medicīnas iestādes un pārvietojamās medicīnas vienības nekādos apstākļos nedrīkst pakļaut uzbrukumiem, karojošām pusēm jebkurā laikā tās jārespektē un jāaizsargā. Ja tās nonāk pretinieka rokās, to personālam jāļauj brīvi izpildīt savus pienākumus līdz tam laikam, kamēr iekarotājvalsts pati nenodrošinās nepieciešamo aprūpi ievainotajiem un slimajiem, kuri atrodas šādās iestādēs un vienībās.

Atbildīgajām varas institūcijām jānodrošina, lai augstāk minētās medicīnas iestādes un vienības tiktu izvietotas pēc iespējas tādās vietās, lai uzbrukumi militāriem objektiem neapdraudētu to drošību.

20. pants

Hospitāļkuģu aizsardzība

Hospitāļkuģus, kas atrodas 1949.gada 12.augusta Ženēvas konvencijas par jūras bruņoto spēku ievainoto, slimo un kuģu avārijās cietušo stāvokļa uzlabošanu aizsardzībā, nedrīkst pakļaut uzbrukumam no sauszemes.

21. pants

Medicīnas iestāžu un vienību aizsardzības pārtraukšana

Medicīnas dienesta pastāvīgo medicīnas iestāžu un pārvietojamo medicīnas vienību aizsardzību drīkst pārtraukt tikai tadā gadījumā, ja tās bez savu tiešo humanitāro pienākumu pildīšanas sāk veikt darbības, kas vērstas pret ienaidnieku. Tomēr aizsardzību var pārtraukt tikai pēc pienācīga brīdinājuma un visos attiecīgajos gadījumos nosakot saprātīgus laika periodus un tikai pēc tam, ja brīdinājums palicis neievērots.

22. pants

Apstākļi, kuros medicīnas vienībām un iestādēm

nevar atņemt aizsardzību

Zemāk minētie apstākļi nav uzskatāmi par iemeslu, lai atņemtu aizsardzību medicīnas vienībām vai iestādēm, kurām to garantē 19. pants:

- (1) ja vienību vai iestāžu personāls ir bruņots un ja tas lieto ieročus, lai aizstāvētu sevi vai lai aizstāvētu viņu aprūpē esošos ievainotos un slimos,
- (2) ja apbruņotu sanitāru trūkuma dēļ vienības vai iestādes apsargā patruļas, sardze vai eskorts,
- (3) ja vienībā vai iestādē ir atrasti rokas ieroči un munīcija, kas iegūta no ievainotajiem un slimajiem, un vēl nav nodota attiecīgajam dienestam,
- (4) ja vienībā vai iestādē atrodas veterinārā dienesta, kas nav tās daļa, personāls un materiāli,
- (5) ja medicīnas vienību un iestāžu vai to personāla humanitārā darbība attiecas arī uz ievainotajiem un slimajiem civiliedzīvotājiem.

23. pants

Sanitārās zonas un vietas

Miera laikā Augstās Līgumslēdzējas valstis un pēc karadarbības sākuma karojošās valstis savā teritorijā vai, ja rodas nepieciešamība, okupētajā teritorijā, var veidot sanitārās zonas un vietas, kas organizētas tadā veidā, lai pasargātu ievainotos un slimos no karadarbības, kā arī personālu, kam uzticēta šo zonu un vietu organizēšana un administrēšana un rūpes par personām, kas tajās koncentrētas.

Karadarbības sākumā un tās laikā ieinteresētās puses var noslēgt vienošanos par abpusēju sanitāro zonu un vietu, kuras tās radījušas, atzišanu. Šim nolūkam var izmantot Līguma projekta noteikumus, kuri pievienoti šai Konvencijai, izdarot grozījumus, kādus tās uzskata par nepieciešamiem.

Aizbildņvalstis un Sarkanā Krusta Starptautiskā komiteja tiek aicinātas izrādīt labu gribu, lai atvieglotu šo sanitāro zonu un vietu veidošanu un atzišanu.

IV nodaļa

PERSONĀLS

24. pants

Pastāvīgā personāla aizsardzība

Medicīnas personāls, kas nodarbināts tikai ar ievainoto un slimo meklēšanu, savākšanu, transportēšanu vai ārstēšanu vai ar slimību profilaksi, un personāls, kas nodarbināts tikai ar medicīnas vienību un iestāžu administrēšanu, kā arī kapelāni, kas piesaistīti bruņotajiem spēkiem, jārespektē un jāaizsargā visos gadījumos.

25. pants

Paligpersonāla aizsardzība

Bruņoto spēku locekļi, kuri īpaši apmācīti, lai nepieciešamības gadījumā varētu izpildīt sanitāru, slimnieku kopēju vai nestuvju nesēju pienākumus, meklējot, savācot, transportējot vai ārstējot ievainotos un slimos, tāpat ir jārespektē un jāaizsargā, ja viņi izpilda šos pienākumus brīdī, kad nonāk kontaktā ar ienaidnieku vai krīt ienaidnieka rokās.

26. pants

Palīdzības biedrību personāls

Nacionālo Sarkanā Krusta biedrību personāls un citu brīvprātīgo palīdzības biedrību personāls, attiecīgo valdību pienācīgi atzīts un pilnvarots, kurš var tikt nodarbināts ar tiem pašiem pienākumiem kā 24.pantā minētais personāls, tiek pielīdzināts minētajā pantā nosauktajam personālam, ja šo biedrību personāls pakļaujas kara likumiem un noteikumiem.

Katrai Augstajai Līgumslēdzējai valstij jāpaziņo otrai miera laikā vai karadarbības sākuma posmā vai karadarbības laikā, bet jebkurā gadījumā pirms faktiskās darbības uzsākšanas biedrību nosaukumi, kuras tās pilnvarojušas sniegt palīdzību bruņoto spēku regulārajam medicīnas dienestam, uzņemoties atbildību par to darbību.

27. pants

Neitrālo valstu biedrības

Neitrālas valsts oficiāli atzīta biedrība var palīdzēt karotājvalstij ar savu medicīnas personālu un savām medicīnas vienībām tikai tad, ja ir savas valsts iepriekšēja piekrišana un attiecīgās karotājvalsts atļauja. Šis personāls un šīs vienības atradīsies karotājvalsts kontrolē.

Neitrālajai valstij jāpaziņo sava piekrišana tās valsts pretiniekam, kura akceptē šo palīdzību.

Karotājvalstij, kura akceptē šādu palīdzību, ir jāpaziņo par to pretējai pusei, pirms tā sāk izmantot šo palīdzību.

Šo palīdzību nekādos apstākļos nedrīkst uzskatīt kā iejaukšanos konfliktā.

Pirmajā rindkopā minētā personāla locekļiem jābūt pienācīgā veidā apgādātiem ar personības apliecībām, kādas paredzētas 40.pantā, pirms viņi atstāj neitrālo valsti, pie kuras tie ir piederīgi.

28. pants

Aizturētais personāls

24. un 26.pantā minētais personāls, kas nonācis pretējās puses varā, tiks aizturēts tikai tik ilgi, kamēr to prasa karagūstekņu veselības stāvoklis, garīgās vajadzības un to daudzums.

Personas, kas ir aizturētas, nevar uzskatīt par karagūstekņiem. Tomēr tie varēs izmantot vismaz tās priekšrocības, ko dod 1949.gada 12.augusta Ženēvas konvencijas par attieksmi pret karagūstekņiem noteikumi. Gūstā turētājas valsts militāro likumu un noteikumu ietvaros un tās kompetentu dienestu uzraudzībā viņiem jāturpina atbilstoši profesionālajai ētikai pildīt savus medicīniskos un garīgos pienākumus karagūstekņu labā, labāk to labā, kuri nāk no bruņotajiem spēkiem, pie kuriem viņi pieder.

Lai pildītu savus medicīniskos un garīgos pienākumus, tie saņems sekojošos atvieglojumus:

(a) viņiem tiks atļauts periodiski apmeklēt karagūstekņus darba vienībās vai hospitāļos āpus nometnēm. Šim mērķim gūstā turētāja valsts nodos viņu rīcībā nepieciešamos transporta līdzekļus,

(b) katras nometnes augstākā ranga vecākais ārsts ir atbildīgs nometnes militārajai varai par aizturētā medicīnas personāla profesionālo darbību. Šim nolūkam karadarbības sākumā karotājvalstīm jāvienojas par sava medicīnas personāla rangu subordināciju, ieskaitot 26.pantā minēto sabiedrību personālu. Visos jautājumos, kas rodas, pildot savus pienākumus, šim ārstam un kapelāniem būs tieša piekļūšana pie nometnes militārās un medicīniskās varas, kura tiem atvieglos korespondences iespējas par šiem jautājumiem,

(c) kaut arī aizturētajam personālam jāpakļaujas nometnes iekšējai disciplīnai, nedrīkst prasīt, lai tas pildītu kādu darbu, kas nav saistīts ar medicīniskajiem vai garīgajiem pienākumiem.

Karadarbības laikā karotājvalstīm jāvienojas par aizturētā personāla atbrīvošanu, ja tas iespējams, un jānosaka atbrīvošanas kārtība.

Neviens no iepriekšējiem noteikumiem neatbrīvo karotājvalsti no pienākuma rūpēties par karagūstekņu medicīnisko un garīgo labklājību.

29. pants

Paligpersonāla statuss

25.pantā minētais personāls, kas nokļuvis ienaidnieka varā, tiek uzskatīts par karagūstekņiem, bet, ja rodas nepieciešamība, to var izmantot medicīnisku pienākumu pildīšanā.

30. pants

Medicīnas un reliģiskā personāla atgriešana dzimtenē

Personāls, kura aizturēšana nav nepieciešama 28.panta noteikumu dēļ, jāatgriež karotājvalstī, pie kuras tas pieder, tikko atbrīvots ceļš tā nosūtīšanai un to atļauj militārā situācija.

Gaidot nosūtīšanu, tie netiks uzskatīti par karagūstekņiem. Tomēr tiem jāsaņem vismaz tās priekšrocības, kādas dod 1949.gada 12.augusta Ženēvas konvencija par attieksmi pret karagūstekņiem. Tiem jāturpina pildīt pretējās puses uzliktos pienākumus un tie galvenokārt tiks izmantoti tās karotājvalsts ievainoto un slimo aprūpē, pie kuras viņi pieder.

Aizbraucot viņi ņems līdzi viņiem piederošās mantas, vērtslietas un instrumentus.

31. pants

Personu izvēle, kuras nosūtāmas uz dzimteni

30.pantā minēto uz dzimteni nosūtāmo personu izvēle jāizdara neatkarīgi no apsvērumiem par rasi, reliģiju vai politisko pārliecību, bet jāvadās tikai pēc to aizturēšanas ilguma un to veselības stāvokļa.

Karojošās valstis karadarbības sākumā ar speciālu līgumu var noteikt aizturamā personāla procentuālo attiecību pret karagūstekņu skaitu un to izvietojumu pa nometnēm.

32. pants

Personu nosūtīšana uz dzimteni, kuras ir neitrālu valstu pilsoņi

27.pantā minētās personas, tām nonākot pretinieka rokās, nedrīkst aizturēt.

Ja nav bijusi citāda vienošanās, viņiem jāatļauj atgriezties savā valstī vai, ja tas nav iespējams, karojošās valsts teritorijā, kuras dienestā tie atradās, kamēr ceļš kļūst brīvs un militārā situācija atļauj atgriešanos.

Gaidot atbrīvošanu, tās var turpināt darbu pretējās puses vadībā; tās galvenokārt tiks izmantotas tās karojošās valsts ievainoto un slimo aprūpē, pie kuras tie pieder.

Aizbraucot tās ņems līdzi tiem piederošās mantas, personīgās lietas, vērtslietas, ieročus un, ja iespējams, transporta līdzekļus.

Karojošām pusēm jānodrošina šim personālam, kamēr tas ir tās varā, barība, mītnes, caurlaides un alga, kādu saņem to bruņoto spēku attiecīgais personāls. Barībai jābūt pietiekošai pēc kvantitātes, kvalitātes un dažādības, lai uzturētu personālu labā veselības stāvoklī.

V nodaļa

ĒKAS UN MATERIĀLI

33. pants

Ēkas un noliktavas

Bruņoto spēku mobilo medicīnas vienību materiāli, kas nonāk pretinieka rokās, jā saglabā ievainoto un slimo aprūpei.

Bruņoto spēku pastāvīgo medicīnas iestāžu ēkas, materiāli un noliktavas paliks militārās varas rīcībā, bet tos nevar izmantot citos nolūkos, ja tie ir vajadzīgi ievainoto un slimo aprūpei. Turklāt regulārās armijas komandieri var izmantot tos neatliekamas militāras nepieciešamības gadījumā, savlaicīgi nodrošinot ievainoto un slimo labklājību, kuri tur uzturas.

Šai punktā minētos materiālus un noliktavas nedrīkst tīšuprāt iznīcināt.

34. pants

Palīdzības biedrību īpašums

Palīdzības biedrību kustamais un nekustamais īpašums, uz kuru attiecas konvencijas privilēģijas, jāuzskata par personīgo īpašumu.

Rekvizīcijas tiesības, kuras kaujiniekiem piešķirušī kara likumi un tradīcijas, var tikt izmantotas vienīgi neatliekamas nepieciešamības gadījumā un tikai pēc tam, kad nodrošināta ievainoto un slimo labklājība.

VI nodaļa

SANITĀRAIS TRANSPORTS

35. pants

Aizsardzība

Ievainoto un slimo, kā arī medicīnisko iekārtu transports jārespektē un jāaizsargā tāpat kā mobilās medicīnas vienības.

Ja šāds transports vai transporta līdzekļi nokļūst ienaidnieka rokās, uz tiem attiecas kara likumi, ar noteikumu, ka tā karojošā puse, kas tos sagūstījusi, rūpēsies par ievainotajiem un slimajiem, kas tur atrodas.

Civilpersonas un visi transportlīdzekļu veidi, kas iegūti rekvizīcijas ceļā, ir pakļauti vispārējām starptautisko likumu normām.

36. pants

Sanitārās lidmašīnas

Sanitārās lidmašīnas, tas ir lidmašīnas, kuras izmanto vienīgi ievainoto un slimo pārvietošanai un medicīnas personāla un iekārtu transportam, nedrīkst tikt pakļautas uzbrukumiem, bet karotāji respektēs tās, ja tās lidos tādā augstumā, laikā un pa maršrutiem, kas saskaņoti starp karojošām pusēm.

Uz tām jābūt skaidri redzamām atšķirības zīmēm, kādas aprakstītas 38.pantā, kopā ar nacionālajām krāsām uz apakšējās, augšējās un sānu virsmām. Uz tām jābūt jebkurai citai zīmei vai emblēmai, par kuru vienojušās karojošās puses karadarbības sākumā vai karadarbības laikā.

Ja nav citas vienošanās, lidojumi virs ienaidnieka teritorijas vai virs ienaidnieka okupētās teritorijas ir aizliegti.

Sanitārajām lidmašīnām jāklausa katram uzaicinājumam nosēsties. Uzaicinātas nosēšanās gadījumā lidmašīna ar pasažieriem var turpināt lidojumu pēc pārbaudes, ja tāda notiek.

Ja notiek piespiedu nosēšanās ienaidnieka teritorijā vai ienaidnieka okupētajā teritorijā, ievainotie un slimie, kā arī lidmašīnas ekipāža kļūst par karagūstekņiem. Pret medicīnisko personālu jāizturas atbilstoši 24.panta un turpmāko pantu noteikumiem.

37. pants

Lidojumi virs neitrālām valstīm.

Ievainoto nogādāšana uz zemes

Karojošo valstu sanitārās lidmašīnas, kas pakļaujas otrās rindkopas noteikumiem, var lidot virs neitrālu valstu teritorijām, nosēsties tajās, nepieciešamības gadījumā, vai izmantot tās kā starplidostas. Lidmašīnām iepriekš jāpaziņo neitrālajām valstīm par lidojumu virs tām un jāpakļaujas jebkuram uzaicinājumam nolaisties uz zemes vai uz ūdens. Tās tiks aizsargātas no uzbrukuma tikai tad, ja lidos pa maršrutiem, augstumā un laikā, kādi īpaši saskaņoti starp karojošām valstīm un ieinteresētajām neitrālajām valstīm. Tomēr neitrālās valstis var izvirzīt noteikumus vai ierobežojumus sanitāro lidmašīnu lidojumiem virs to teritorijas vai lidmašīnu nosēdināšanai to teritorijā. Šos iespējamus noteikumus vai ierobežojumus piemēros vienādi attiecībā uz visām karojošām valstīm.

Ja nav citas vienošanās starp neitrālo valsti un karojošām valstīm, neitrālajai valstij jā rūpējas par to, lai ievainotie un slimie, kas ar vietējo varas institūciju piekrišanu izsēdināti no sanitārajām lidmašīnām, gadījumos kad starptautiskās tiesības to prasa, nevarētu atkal piedalīties karadarbībā. Izdevumi par viņu noņemšanu un internēšanu jāsedz valstij, kurai tie pieder.

VII nodaļa

ATŠĶIRĪBAS EMBLĒMA

38. pants

Konvencijas emblēma

Aiz cieņas pret Šveici heraldiskā zīme — sarkans krusts uz balta fona —, kas ir apgriezts federālo krāsu izvietojums, tiek saglabāta kā bruņoto spēku medicīniskā dienesta emblēma un atšķirības zīme.

Turklāt valstīs, kuras sarkanā krusta vietā kā emblēmu lieto sarkanu pusmēnesi vai sarkanu lauvu un sauli uz balta pamata, konvencija pieļauj arī šo emblēmu lietošanu.

39. pants

Emblēmas lietošana

Pēc kompetentas militāras varas norādījuma emblēmai jābūt uz karogiem, uz piedurkņu lentēm un uz visa veida iekārtām, kuras izmanto medicīnas dienests.

40. pants

Medicīnas un reliģiskā personāla apzīmējumi

24.,26.un 27.pantā minētajam personālam uz kreisās piedurknes jānēsā ūdens izturīga lente ar atšķirības emblēmu, kuru izsniedz un apzīmogo militārā vara.

Šim personālam, papildus 16.pantā minētajam personības medaljonam, jābūt apgādātam arī ar personības apliecību, kas apzīmēta ar atšķirības emblēmu. Apliecībai jābūt ūdensizturīgai un tāda lieluma, lai to varētu ielikt kabatā. Tai jābūt nacionālajā valodā un tajā jābūt minētiem vismaz uzrādītāja uzvārdam, vārdiem, dzimšanas datumam, dienesta pakāpei un karaspēka daļas numuram, kā arī jābūt norādījumam par to, kāds statuss viņam dod tiesības uz šīs Konvencijas aizsardzību. Uz apliecības jābūt īpašnieka fotouzņēmumam un arī viņa parakstam vai pirksta nospiedumam, vai abiem. Uz tās jābūt militārās varas zīmogam.

Personības apliecībām jābūt vienādām vienos un tajos pašos bruņotajos spēkos un, cik iespējams, vienveidīgām visos Augsto Līgumslēdzēju valstu bruņotajos spēkos. Karojošās puses var vadīties pēc parauga, kas kā piemērs pievienots šai Konvencijai. Karadarbības sākumā tām savstarpēji jāpaziņo par to, kādu paraugu tās lieto. Personības apliecībai jābūt izgatavotai, ja iespējams, vismaz divos eksemplāros, un vienu eksemplāru jāglabā valstī, no kuras nāk tās īpašnieks.

Nekādos apstākļos minētajam personālam nedrīkst atņemt tā zīmotnes vai personības apliecības, ne arī tiesības nēsāt piedurkņu lentes. To pazaudēšanas gadījumā tiem ir tiesības saņemt apliecību dublikātus un citas zīmotnes.

41. pants

Palīgpersonāla apzīmējumi

25.pantā minētajam personālam jānēsā balts piedurknes apsējs ar miniatūru atšķirības zīmi tās centrā, bet tikai izpildot medicīniskos pienākumus; apsējs jāizsniedz un jāapzīmogo militārajai varai.

Šī personāla armijas personības apliecībās jābūt norādījumam par to, kādu speciālu sanitāro sagatavotību tie ieguvuši, par viņu pienākumu pildīšanas pagaidu raksturu un par viņu tiesībām nēsāt piedurknes apsēju.

42. pants

Medicīnas vienību un iestāžu apzīmēšana

Konvencijas karogu var pacelt tikai virs tām medicīnas vienībām un iestādēm, kurām Konvencija dod tiesības uz aizstāvību un tikai ar militārās varas piekrišanu.

Pārvietojamās vienībās, kā arī pastāvīgās medicīnas iestādēs, kopā ar Konvencijas karogu var pacelt tās karojošās valsts nacionālo karogu, kurai pieder vienība vai iestāde.

Turklāt, medicīnas vienības, kuras kritušas ienaidnieka rokās, nedrīkst pacelt citu karogu, kā vienīgi Konvencijas karogu.

Karojošām valstīm jāveic nepieciešamie pasākumi, ciktāl militārie apsvērumi to pieļauj, lai atšķirības emblēmas, ar kurām apzīmētas medicīnas vienības un iestādes būtu skaidri redzamas ienaidnieka sauszemes, gaisa vai jūras bruņotajiem spēkiem, lai izvairītos no jebkādas tā agresīvas darbības.

43. pants

Neitrālo valstu vienību apzīmēšana

Neitrālo valstu medicīnas vienībām, kurām atļauts sniegt pakalpojumus karojošai pusei saskaņā ar 27.panta noteikumiem, kopā ar Konvencijas karogu jāpaceļ karojošās puses nacionālais karogs, ja pēdējā izmanto tiesības, ko tai dod 42. pants.

Ja nav militārās varas pretēja rakstura rīkojumu, tās var visos gadījumos pacelt savu nacionālo karogu, pat ja tās nonāk pretējās puses varā.

44. pants

Emblēmas lietošanas ierobežojumi. Izņēmuma gadījumi

Izņemot šī panta turpmākajās rindkopās minētos gadījumus, Sarkanā Krusta emblēmu uz balta pamata un vārdus “Sarkanais Krusts” vai “Ženēvas Krusts” nevar izmantot ne miera laikā, ne kara laikā nekur citur kā tikai, lai apzīmētu vai aizsargātu medicīnas vienības un iestādes, personālu un materiālus, kurus aizsargā šī Konvencija un citas konvencijas, kas skar līdzīgus jautājumus. Tas pats attiecas uz 38.panta otrajā rindkopā minētajām emblēmām attiecībā uz valstīm, kas tās lieto. Nacionālajām Sarkanā Krusta

biedrībām un citām 26.pantā minētām biedrībām ir tiesības lietot atšķirības emblēmu, kas piešķir Konvencijas aizsardzību, tikai šīs rindkopas nosacījumu ietvaros.

Turklāt, Nacionālās Sarkanā Krusta (Sarkanā Pusmēness, Sarkanās Lauvas un Saules) biedrības miera laikā atbilstoši nacionālajai likumdošanai var izmantot Sarkanā Krusta nosaukumu un emblēmu citiem savas darbības veidiem, kuri atbilst principiem, kādus pasludinājušas Starptautiskā Sarkanā Krusta konferences. Ja šīs darbības notiek kara laikā, emblēmas lietošanas apstākļiem jābūt tādiem, lai nevarētu uzskatīt, ka emblēma piešķir Konvencijas aizsardzību; emblēmai jābūt samērā neliela izmēra un tā nevar atrasties uz piedurkņu lentēm vai ēku jumtiem.

Starptautiskā Sarkanā Krusta organizācijām un to pienācīgā veidā pilnvarotam personālam ir atļauts vienmēr lietot Sarkanā Krusta emblēmu uz balta pamata.

Izņēmuma gadījumā atbilstoši nacionālajai likumdošanai un ar vienas no Nacionālajām Sarkanā Krusta (Sarkanā Pusmēness, Sarkanās Lauvas un Saules) biedrībām atļauju, Konvencijas emblēmu var izmantot miera laikā, lai apzīmētu transporta līdzekļus, kurus lieto kā ātrās palīdzības transportu, un ātrās palīdzības punktu atrašanās vietas, kuri paredzēti vienīgi bezmaksas palīdzības sniegšanai ievainotajiem un slimajiem.

VIII nodaļa

KONVENCIJAS IZPILDĪŠANA

45. pants

Precīza izpildīšana. Neparedzēti gadījumi

Armijas virspavēlnieka vadībā katrai karojošai pusei jānodrošina precīza iepriekšējo pantu izpildīšana un jāparedz neparedzēti gadījumi atbilstoši šīs Konvencijas pamatprincipiem.

46. pants

Atriebības aizliegums

Atriebība pret Konvencijas aizsardzībā esošajiem ievainotajiem un slimajiem, personālu, celtnēm vai aprīkojumu ir aizliegta.

47. pants

Konvencijas izplatīšana

Augstās Līgumslēdzējas valstis uzņemas pienākumu miera laikā tāpat kā kara laikā izplatīt šīs Konvencijas tekstu, cik plaši iespējams savās valstīs, un, it īpaši, ieslēgt tās mācīšanu militāro un, ja iespējams, civilo apmācību programmās, lai ar tās principiem iepazīstinātu visus iedzīvotājus, it īpaši, karojošos bruņotos spēkus, medicīnas personālu un kapelānus.

48. pants

Tulkojumi. Pielietošanas noteikumi

Augstajām Līgumslēdzējām valstīm ar Šveices Federālās padomes stiprinājumu un karadarbības laikā ar Aizbildņvalstu starpniecību savstarpēji jāpaziņo šīs Konvencijas oficiāli tulkojumi, kā arī likumi un noteikumi, kādus tās var pieņemt, lai nodrošinātu to pielietošanu.

IX nodaļa

ĻAUNPRĀTĪGAS IZMANTOŠANAS

UN PĀRKĀPUMU NOVĒRŠANA

49. pants

Soda sankcijas

I. Vispārīgas piezīmes

Augstās Līgumslēdzējas valstis uzņemas pienākumu radīt likumdošanas normas, kādas nepieciešamas, lai sodītu personas, kas izdara vai pavēl izdarīt jebkuru smagu Konvencijas pārkāpumu, kuri definēti nākošajā pantā.

Katrai Augstajai Līgumslēdzējai valstij jābūt obligātam pienākumam meklēt personas, par kurām zināms, ka tās izdarījušas vai pavēlējušas izdarīt šādus smagus pārkāpumus un neatkarīgi no to pilsonības nodot tās savai tiesai.

Tā var arī, ja vēlas, un atbilstoši tās likumdošanas noteikumiem, nodot šīs personas citas ieinteresētas Augstās Līgumslēdzējas valsts tiesai, ja šai valstij ir pierādījumi, kas dod pamatu šo personu apvainošanai.

Katrai Augstajai Līgumslēdzējai valstij jāveic pasākumi, kādi nepieciešami, lai novērstu visas darbības, kas ir pretrunā ar šīs Konvencijas noteikumiem, neskaitot smagos pārkāpumus, kas definēti nākošajā pantā.

Visos gadījumos apvainotās personas varēs izmantot taisnīgas tiesas procedūras garantijas un aizstāvību, kas nebūs mazāk labvēlīga kā tās, kas paredzētas 1949.gada 12.augusta Ženēvas konvencijas par attiesmi pret karagūstekņiem 105. un sekojošos pantos.

50. pants

II. Smagi pārkāpumi

Par iepriekšējā pantā minētiem smagiem pārkāpumiem tiek uzskatīti pārkāpumi, kas saistīti ar jebkuru no sekojošām darbībām, ja tās ir vērstas pret personām vai īpašumu, ko aizsargā Konvencija: apzināta

slepkavība, spīdzināšana vai necilvēcīga apiešanās, ieskaitot bioloģiskus eksperimentus, apzināta lielu ciešanu izraisīšana vai nopietnu miesas vai veselības bojājumu izraisīšana, nelikumīga un nepamatota plaša mēroga īpašuma izpostīšana un piesavināšanās, ko nav noteikusi militāra nepieciešamība.

51. pants

III.Karojošo pušu atbildība

Nevienai Augstajai Līgumslēdzējai valstij nav atļauts atbrīvot sevi vai kādu citu Augsto Līgumslēdzēju valsti no atbildības, kādu uzliek tai vai citai Augstajai Līgumslēdzējai valstij iepriekšējā pantā minētie pārkāpumi.

52. pants

Izmeklēšanas procedūra

Pēc karojošās puses pieprasījuma jāuzsāk izmeklēšana pēc procedūras, kādu noteikušas ieinteresētās puses, par jebkuru apgalvojumu par Konvencijas smagu pārkāpumu.

Ja nav panākta vienošanās par izmeklēšanas procedūru, karojošās puses var vienoties par starpnieka izvēli, kas izlemj procedūras jautājumu.

Kad pārkāpums ir noskaidrots, karojošajām pusēm tas jāpārtrauc un jālikvidē, pēc iespējas mazāk vilcinoties.

53. pants

Emblēmas nepareiza lietošana

Emblēmas vai nosaukuma "Sarkanais Krusts" vai "Ženēvas Krusts" vai jebkuras citas zīmes vai nosaukuma, kas tos atdarina, lietošana privātpersonām, biedrībām, firmām vai kompānijām, gan sabiedriskām, gan privātām, izņemot tās, kurām tādas tiesības dod šī Konvencija, aizliegta visos laikos neatkarīgi no lietošanas mērķa un no laika, kad tie sākti lietot.

Lai izrādītu cieņu Šveicei par pretēji izvietoto federālo krāsu pieņemšanu un lai nesajauktu Šveices ģerboni ar Konvencijas atšķirības emblēmu, Šveices Konfederācijas ģerboņa lietošana privātpersonām, biedrībām un firmām ir aizliegta. Tāpat ir aizliegts lietot ģerboni atdarinošas zīmes, gan kā firmas zīmes, gan kā preču zīmes vai kā šo zīmju sastāvdaļas, vai ar mērķi, kas ir pretrunā ar komercijas godīgumu vai apstākļos, kas var aizskart Šveices nacionālās jūtas.

Turklāt Augstās Līgumslēdzējas valstis, kuras nebija 1929.gada 27.jūlija Ženēvas konvencijas dalībvalstis, var dot pirmajā rindkopā aprakstīto emblēmu, nosaukumu vai zīmju lietotājiem laiku, nepārsniedzot trīs gadus no šīs Konvencijas spēkā stāšanās brīža, lai pārtrauktu to lietošanu, ja šī

lietošana šo triju gadu laikā nav tāda, ka kara laikā varētu likties, ka tā nodrošina Konvencijas aizsardzību.

Šī panta pirmajā rindkopā minētais aizliegums jāattiecinā arī uz emblēmām un zīmēm, kas minētas 38.panta otrajā rindkopā, neietekmējot nevienu no tiesībām, kas iegūtas iepriekšējās lietošanas gadījumā.

54. pants

Nepareizas lietošanas novēršana

Ja to jau nenosaka Augsto Līgumslēdzēju valstu likumdošana, tad tām ir jāveic nepieciešamie pasākumi, lai novērstu un uz visiem laikiem likvidētu 53.pantā minēto ļaunprātīgo izmantošanu.

NOSLĒGUMA NOTEIKUMI

55. pants

Valodas

Šī Konvencija ir sastādīta angļu un franču valodās. Abi teksti ir vienādi autentiski.

Šveices Federālajai padomei jānodrošina Konvencijas oficiālie tulkojumi krievu un spāņu valodās.

56. pants

Parakstīšana

Šo Konvenciju, kurai ir šodienas datums, līdz 1950.gada 12.februārim var parakstīt to valstu vārdā, kas ir pārstāvētas 1949.gada 12.aprīlī Ženēvā atklātajā konferencē; turklāt, to var parakstīt arī to valstu vārdā, kuras nav pārstāvētas šajā konferencē, bet kuras ir 1864.,1906. vai 1929.gada Ženēvas konvenciju par palīdzību sauszemes armijas ievainotajiem un slimajiem dalībnieces.

57. pants

Ratificēšana

Šī Konvencija jāratificē pēc iespējas ātrāk un ratifikācijas rakstiem jāglabājas Bernē.

Par katra ratifikācijas raksta iesniegšanu jāstāda protokols, tā apliecināta kopija Šveices Federālajai padomei jānosūta visām valstīm, kuru vārdā šī Konvencija ir parakstīta vai kuras ir paziņojušas par savu pievienošanos.

58. pants

Stāšanās spēkā

Šī Konvencija stājas spēkā sešus mēnešus pēc tam, kad vismaz divi ratifikācijas raksti ir iesniegti glabāšanā.

Pēc tam tā stāties spēkā katrā Augstajā Līgumslēdzējā valstī sešus mēnešus pēc tās ratifikācijas raksta iesniegšanas.

59. pants

Attiecības ar iepriekšējām konvencijām

Attiecībās starp Augstajām Līgumslēdzējām valstīm šī Konvencija aizvieto 1864.gada 22.augusta, 1906.gada 6.jūlija un 1929.gada 27.jūlija Konvencijas.

60. pants

Pievienošanās

Šai Konvencijai kopš tās spēkā stāšanās brīža var pievienoties jebkura valsts, kuras vārdā Konvencija nav bijusi parakstīta.

61. pants

Paziņošana par pievienošanos

Par katru pievienošanos rakstiski jāpaziņo Šveices Federālajai padomei, un tai jāstājas spēkā sešus mēnešus pēc paziņojuma saņemšanas.

Šveices Federālajai padomei par katru pievienošanos jāpaziņo visām valstīm, kuru vārdā Konvencija ir parakstīta vai kuru pievienošanās ir tikusi paziņota.

62. pants

Tūlītēja stāšanās spēkā

Gadījumos, kurus paredz 2. un 3. pants, glabāšanā nodotajiem ratifikācijas rakstiem un paziņojumiem par pievienošanos, kurus iesniegušas karojošās puses pirms vai pēc karadarbības vai okupācijas sākuma, jāstājas spēkā nekavējoties. Šveices Federālajai padomei jāpaziņo visātrākā veidā par jebkuru ratifikācijas vai pievienošanās rakstu, kas saņemts no karojošām pusēm.

63. pants

Denonsēšana

Katrai Augstajai Līgumslēdzējai valstij jābūt iespējai denonsēt šo Konvenciju.

Denonsēšana rakstiski jāpaziņo Šveices Federālajai padomei, kura par to paziņo tālāk visu augsto Līgumslēdzēju valstu valdībām.

Denonsēšanai jāstājas spēkā vienu gadu pēc tam, kad par to ir paziņots Šveices Federālajai padomei. Tomēr denonsēšana, par kuru ir paziņots laikā, kad denonsējošā valsts piedalās karadarbībā, nestājas spēkā līdz miera noslēgšanai un līdz brīdim, kamēr nebūs pabeigtas operācijas, kas saistītas ar šīs Konvencijas aizsargāto personu atbrīvošanu un repatriāciju.

Denonsēšana stājas spēkā tikai attiecībā pret denonsējošo valsti. Tai nekādā ziņā nav jāietekmē saistības, kuras karojošām pusēm jāturpina pildīt saskaņā ar starptautisko tiesību principiem, kuri izriet no tradīcijām, kas izveidojušās starp civilizētām tautām, no cilvēcības likumiem un no sabiedrības sirdsapziņas balss.

64. pants

Reģistrēšana Apvienoto Nāciju organizācijā

Šveices Federālajai padomei šī Konvencija jāreģistrē Apvienoto Nāciju organizācijas sekretariātā. Šveices Federālajai padomei arī jāinformē Apvienoto nāciju organizācijas sekretariāts par visiem ratifikācijas, pievienošanās un denonsēšanas rakstiem, ko tā saņem sakarā ar šo konvenciju.

TO APLIECINOT, apakšā parakstījušies, kuriem piešķirtas attiecīgas pilnvaras, ir parakstījuši šo Konvenciju.

SASTĀDĪTS Ženēvā 1949.gada 12.augustā angļu un franču valodās. Konvencijas oriģināltekstam jāglabājas Šveices Konfederācijas arhīvos. Šveices Federālajai padomei jānosūta apliecinātas teksta kopijas katrai valstij, kas parakstījusi vai pievienojusies šai Konvencijai.

I pielikums

Līguma projekts par sanitārām zonām un vietām

1. pants

Sanitārās zonas tiek rezervētas tikai 1949.gada 12.augusta Ženēvas konvencijas par sauszemes bruņoto spēku ievainoto un slimo stāvokļa uzlabošanu 23.pantā minētajām personām, un personām, kas iesaistīts šo zonu un vietu organizēšanā un pārvaldīšanā un tajās sakoncentrēto personu aprūpē.

Turklāt personām, kuru pastāvīgā dzīvesvieta ir šīs zonas, ir tiesības palikt tajās.

2. pants

Neviena persona, kas atrodas jebkādā postenī sanitārajā zonā, nedrīkst izpildīt nekādu darbu zonas iekšpusē vai ārpus tās, kas tieši saistīts ar militārām operācijām vai ar kara materiālu ražošanu.

3. pants

Valstij, kas izveidojusi sanitāro zonu, jāveic visi nepieciešamie pasākumi, lai aizliegtu iekļūt šai zonā visām personām, kurām nav tiesību uzturēties tajā vai ieiet tajā.

4. pants

Sanitārajām zonām jābūt atbilstošām šādiem noteikumiem:

- (a) tās var aptvert tikai nelielu daļu no teritorijas, kuru kontrolē valsts, kas to izveidojusi,
- (b) tām jābūt samērā reti apdzīvotām, salīdzinot ar iespējamo apdzīvotību,
- (c) tām jāatrodas tālu un jābūt brīvām no visiem militāriem objektiem vai lielām rūpnieciskām vai administratīvām iestādēm,
- (d) tās nedrīkst atrasties rajonos, kuri ļoti iespējami var kļūt svarīgi karadarbībai.

5. pants

Sanitārajām zonām tiek uzstādītas šādas prasības:

- (a) satiksmes ceļus un transporta līdzekļus, kas tām pieder, nedrīkst izmantot militārā personāla vai materiālu pārvadāšanai, ne arī to tranzītam,
- (b) nekādos apstākļos tās netiks aizsargātas ar militāriem līdzekļiem.

6. pants

Sanitārajām zonām jābūt apzīmētām ar Sarkanā Krusta zīmēm (Sarkano Pusmēnesi vai Sarkano Lauvu un Sauli) uz balta pamata, kas izvietotas uz ārējā iežogojuma un uz ēkām. Tās var būt tāpat apzīmētas naktī ar attiecīga apgaismojuma palīdzību.

7. pants

Miera laikā vai karadarbības sākumā valstīm jāpaziņo visām Augstajām Līgumslēdzējām valstīm saraksti par to teritorijā esošām sanitārajām zonām. Tāpat jāpaziņo par katru jaunu zonu, kas izveidota karadarbības laikā.

Tikko pretējā pusē ir saņēmusi augstākminēto paziņojumu, zona ir likumīgi radīta.

Taču, ja pretējā puse uzskata, ka šī līguma noteikumi nav izpildīti, tā var atteikties atzīt zonu, nekavējoties paziņojot par to pusei, kas atbildīga par šo zonu, vai var zonas atzīšanu pakļaut kontroles institūcijai, kāda paredzēta 8.pantā.

8. pants

Katra valsts, kas atzinusi vienu vai vairākas sanitārās zonas, kuras iekārtojusi pretējā puse, ir tiesīga prasīt, lai viena vai vairākas speciālas komisijas pārbaudītu, vai zonas atbilst noteikumiem un prasībām, kādas tām izvirzītas šajā līgumā.

Tāpēc speciālas komisijas locekļiem jebkurā laikā jāatļauj brīvi iekļūt dažādās zonās un pat pastāvīgi dzīvot tajās. Jādod visas iespējas pildīt viņu pienākumus veikt kontroli.

9. pants

Ja speciālas komisijas konstatē faktus, kurus tās uzskata par neatbilstošiem šī līguma noteikumiem, tām tūlīt jāpaziņo par to valstij, kuras pārziņā ir šī zona, un jādod tai piecu dienu termiņš, lai stāvokli koriģētu; komisijām jāziņo valstij, kas atzinusi zonu.

Ja noliktā termiņa beigās zonu pārvaldošā valsts nav ņēmusi vērā brīdinājumu, pretējā puse var paziņot, ka esošais līgums attiecībā par šo zonu tai vairs nav saistošs.

10. pants

Katrai valstij, kas organizē vienu vai vairākas sanitārās zonas un vietas, un pretinieka valstīm, kurām ir paziņots par to eksistenci, ir jānozīmē savas personas vai neitrālo valstu personas, kurām jābūt 8.un 9.pantā minētās speciālās komisijas locekļiem.

11. pants

Sanitārās zonas nekādos apstākļos nedrīkst būt uzbrukumu objekti. Karojošām valstīm vienmēr tās jāaizsargā un jārespektē.

12. pants

Ja teritorija tiek okupēta, tad tajā esošās sanitārās zonas jāturpina respektēt un jāizmanto kā tādas.

Tomēr okupācijas vara var izmainīt to pielietošanas mērķi ar noteikumu, ka tiek veikti visi pasākumi, lai garantētu tajās izvietoto personu drošību.

13. pants

Esošais līgums attiecas arī uz vietām, kuras valstis izmanto tiem pašiem mērķiem, kādiem izmanto sanitārās zonas.

II pielikums

Priekšpuse

(Vieta valsts un apliecību izdevušās militārās varas nosaukumam)

PERSONĪBAS APLIECĪBA

bruņotajiem spēkiem piesaistītā medicīnas
un reliģiskā personāla locekļiem

Uzvārds _____

Vārds _____

Dzimšanas datums _____

Dienesta pakāpe _____

Militārās daļas numurs _____

Šīs apliecības īpašnieks atrodas 1949.gada 12.augusta Ženēvas konvencijas par sauszemes bruņoto spēku ievainoto un slimo stāvokļa uzlabošanu aizsardzībā kā

Izdošanas datums Apliecības numurs

Mugurpuse

Īpašnieka foto Īpašnieka paraksts vai pirksta

nospiedums, vai abi

Apliecību izdevušās

militārās varas

reljefais zīmogs

Augums Acis Mati

Citas atšķirības pazīmes

Konvencija stājās spēkā 1992. gada 24. jūnijā. Ārlietu ministrijas informācija par spēkā stāšanos publicēta laikrakstā "Latvijas Vēstnesis" 1999. gada 30. jūlijā, Nr.243 (1703).

Oficiālā publikācija pieejama laikraksta "Latvijas Vēstnesis" drukas versijā.